

HÉTFŐI NAPLO

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA:

Egy évre ..... 100.000 K
Félévre ..... 50.000 K

EGYES SZÁM ÁRA:

Magyarországon 2000 K. Jagosváriában 4 dinár. Ausztriában 2000 osztrák korona

POLITIKAI HETILAP
FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ELEK HUGO

MEGJELENIK MINDEN HÉTFŐN REGGEL

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. kerület, Rökk Szilárd uca 3. szám

Telefón: J. 8-96, vasárnap este: J. 62-35

XV. évfolyam

Budapest, 1924 augusztus 18

30. szám

Nagy Pál tábornok távozik?

Utóda hír szerint Jánky Kocsárd tábornok lesz

Igen beavatott helyről kaptuk a következő értesülésünket:

Vezető katonai körökben számolnak azzal a lehetőséggel, hogy Nagy Pál báró tábornok, gyalogsági főfelügyelő és hadseregfőparancsnok a közeli jövőben távozik állásából. Az elterjedt hírek szerint a távozás egyetlen oka az, hogy a lovagias ügyekben a katonaság és a polgárság közötti viszony Nagy Pál báró tábornok személye miatt erősen kiéleződött. Általános érdek tehát, hogy a békés, jó viszony ismét helyreálljon.

A beavatottak már az utód személyét is tudni vélik. Hír szerint Jánky Kocsárd tábornok lesz Nagy Pál utóda.

Milyen állapotban találták meg Matteotti hulláját

Róma, augusztus 17.

Mióta megtalálták a meggyilkolt Matteotti kabátját, a rendőrség újra mekilátott a holttest felkutatásának és a pénteki ünnepnapon rendőrkutyákkal folytatta a nyomozást. A Via Cassiától balra, Rómától 80 kilométernyire egy erdő szélén egy ormester vadászoktájára rátalált a képviselő holttestére, melynek előrehaladt oszlása a vékonyan ráborított földrétegen át figyelmes szemmel látható. A feltalálás helye körülbelül egy kilométernyire van attól a tócsától, ahol a kabátot találták. Az ormester azonnal értesítette a cirkáló őrszolgát, a feltalálás helyét elzárták és folytatták az ásásokat. Előbb a fejet tették szabaddá. Az oszlás ellenére nyomban felismerték Matteotti jellemző arcvonásait. A bakék gyűrűs ujján rajta volt Matteotti jegygyűrűje. A holttest már annyira megsemmisült, hogy csak a puszta csontok látszóttak. Valószínű, hogy rótkák vagy farkasok is jártak azon a helyen, mert az egyik csípőcsont és az egyik kulcsfont a holttesttől néhány méternyire külön fektű. A holttest teljesen mezeitlen volt.

Több eltört borda arra mutat, hogy a holttestre elásása után még a lábukkal tapastak a gyilkosok. Matteotti nadrágját, mint ismeretes, Dumini bőrdobájában találták meg, hogy hol van az áldozat többi ruhája, még nem állapították meg. Bizonyos azonban, hogy a gyilkosok a gyilkosság után ki rabolták Matteottit.

Délután a vizsgálóbizottság utasítására a holttestet egyszerű fenyőfakoporsóban karabinerik a közeli Riano faluba vitték és a temető kápolnájában tették le. Ma vasárnap hivatalosan agnoszkálják a holttestet és aztán valószínűleg értesítenek Rovigóba, Matteotti szülőhelyére szállítják.

szahaldtd Ományóklátidpni

Erzberger gyilkosának fényképe teljesen ráillik a Gömbös-villa letartóztatott lakójára

Förster tagad — A rendőrség titkolózik — Emigráns-e Förster vagy gyilkos — Hétfőn kommunikék ad ki a rendőrség

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

zel szemben arra az álláspontra helyezkedik, hogy Förster Henrik komolyan gyanúsítható azzal, hogy Thylesen-nek hívják a egyike Erzberger gyilkosainak.

Förster és Thylesen hasonlósága

Förster vallomásának többi részét egyelőre hivatalos titokként kezelik s így arról részletes információt nem szerzhethetünk be.

A pestvidéki főkapitányság szombati hivatalos kommunikéké szerint a letartóztatott Förster személye azonosnak látszik — a két évvel ezelőtt kiadott körözésében feltüntetett — gyilkosok egyikével. Vannak információink arról

is, hogy a személyleírás nemcsak hasonlóságot árul el, de

tökéletesen ráillik Försterre, úgy-hogy a személyben való tévedés majdnem tökéletesen ki van zárva.

Nem tudjuk, Förster beismerte-e, hogy valódi neve Thylesen, vagy pedig tagadta azt is, de abból a körülményből, hogy vallomása további része még nem került a nyilvánosságra, azt kell következtetnünk, hogy

valamint Förster mégis csak belsmer. Vagy azt, hogy bizonyos németországi politikai akció miatt emigrálni volt kénytelen, vagy az síncs kizárva, hogy elárulta valódi nevét és célját, amiért Magyarországra jött.

Gyilkos-e Förster vagy emigráns?

Ha a rendőrség további fogvatartására okot lát, egy valószínűleg még a holnapi nap folyamán átkísérik őt az ügyészség Markó ucai fogházába. A vád ellen egyelőre: Erzberger meggyilkolása. Kihallgatásától és személyazonosságának kétségtelen megállapításától függ, hogy milyen minősítés alapján tartják-e fenn ellene továbbra is a vádat, mert ha ez a vád elesne és csak utólevélnélküli határátlépésről lenne szó, úgy közigazgatási eljárás végett a toloncházba viszik, vagy pedig kényszer-utólevéllet kúvatitják az országból.

Fejetlenség a rendőrségen

Amíg az ügyészségen rövidesen tisztázódott az illetékesség kérdése, addig a rendőrségen a legteljesebb fejetlenséggel kapkodnak és tudósítanak azon, hogy melyik kapitányság hatáskörébe utalják az immár európai szenzációvá dagadt ügyet.

Försternek a főkapitányságra való átszállítása azért volt szükséges, mert csak ott vannak megfelelő eszközök (fénykép, daktiloszkópia) a személyazonosság megállapítására. Már szombaton kiderült azonban, hogy a büntügyi nyilvántartás adatai semmit sem vittek előbbre a nyomozást, mert a nyilvántartó hivatalnak csupán az a körözvény áll rendelkezésére, amelyiket annakidején nyilvánosságra is hoztak és amelyek egyszerű személyleírásból közöl.

Ebből tehát csak azt állapíthatjuk meg, hogy Förster teljesen hasonlít a körözvény szerinti Thylesenne, még a füle mögött is megvan a körözvényben említett sebély. Förster tagadásával szemben semmi egyéb bizonyíték nincsen és így meg kell várni, míg a német hatóságok pontosabb személyleírás

és kétségtelen bizonyítékot nem szolgáltatnak Förster kiltéről.

Hétfőn hivatalos kommunikék adnak ki

Ez az egyszerű, száraz tényállítás. Ezzel szemben a rendőrség mindent elkövet, hogy ezt a tényt minél misztikusabbá és titokzatosabbá tegye.

Nemcsak, hogy a felvilágosítást tagadják meg, hanem egyenesen félrevezetik a kötelesség szerinti érdeklődő újságírókat.

A főkapitányság politikai csoportjának vezetője kijelentette, hogy ők nem foglalkoznak az ügyrel, mert ez nem politika, hanem gyilkosság és így a büntügyi osztályhoz tartozik.

A büntügyi osztály vezetője, Katona Rezső dr. főtanácsos a Hétfői Napló munkatársának egy nyilatkozott, hogy a büntügyi osztály ez ügyben nem folytat nyomozást, mert a pestvidéki kapitányság az illetékes erre.

A pestvidéki kapitányság vezetője, Balázs Árpád rendőrfőtanácsos elutasította és távollétében senki sem jogosult nyilatkozattételre.

Szeleszt Hugó, a főkapitány helyettese szintén elhárt minden érdeklődést, csupán annyit mondott, hogy hétfőn hivatalos közleményt fognak kiadni.

Erre a nagy titkolózásra semmi szükség sincsen. Arra való csak, hogy a közhírség nyugtalanságot keltsen és tápot adjon a fantáziának és álhíreknek. Szerény nézetünk szerint nem ez a hivatalos a rendőrségnek. Sőt ellenkezőleg. Már szombaton nyugodtan kiadhatják volna hivatalos értesítést arról, hogy Förster őrizetben tartják addig, míg személyazonosságát kétséget kizárólag meg nem állapították.

Mert hiszen a nyomozás tényleg csak addig jutott el és nem tovább és ebben semmi titok sincsen. Fordulatot csak az adhat, ha Förster közben belsmerő vallomást tenne.

A tétényi villa rejtélyes lakói ügyében — úgy látszik — döntő fordulat következett be, bár a hatóságok teljesen elöl. Ennek oka az lehet, hogy vagy még mindig sötétben tapogatóznak, vagy pedig az ügynek a háttére olyan természetű, ami még mindig fokozott óvatosságot tesz szükséges. Szombaton délután a budapesti ügyészség és a pestvidéki ügyészség vezetői között megállapodás történt, hogy az őrizetbe vett Förster Henrik ügye a budapesti ügyészség, illetve büntetőbíróvárszék illetékessége alá tartozik, mert az Erzberger-féle gyilkosság ügyében a budapesti ügyészség annakidején már tett bizonyos lépéseket.

Hogy mik voltak ezek a bizonyos lépések, arra a kérdésünkre határozott felvilágosítást nem kaptunk.

A berlini rendőrség nyomozása

Ismeretes, hogy közvetlen Erzberger meggyilkolása után a berlini rendőrség nyomozása arra a feltevése vezetett, hogy

a gyilkosok Magyarországra menekültek.

A Thylesen és Schults ellen kiadott fényképes körözöveleket megküldték a magyar hatóságoknak is, sőt Berlinből detektívek is érkeztek Budapestre, akik maguk nyomoztak a gyilkosok után, azonban teljesen eredmény nélkül. Növelten feljelenték, hol itt, hol ott, jelenték a körözött gyilkosokat, de ezek a rendőrség megjelenésére mindannyiszor nyomtalanul eltűntek. Hosszu időm át ebben az ügyben a berlini rendőrség és a budapesti ügyészség közt állandó érintkezés volt s a rendőrség a kapott információkat átiratilag küldte a budapesti ügyészséggel, amely számot nyitott az ügynek s az átiratok továbbnyomozás végett a rendőrséghez továbbították.

Ez az oka annak, hogy az ügy most már a budapesti, nem pedig a pestvidéki ügyészség illetékessége alá tartozik.

Förster kihallgatják

A pestvidéki ügyészség a megbeszélés értelmében tegnap a késő délutáni órákban zárt körben átszállította Förster Henriket

megőrzés végett

a rendőrségre, az iratokat pedig a pestvidéki rendőrkapitányság jelentésével együtt a budapesti ügyészségnek küldte meg, azzal a megjegyzéssel, hogy az előzetes letartóztatásba helyezett Förster védőt nem nevezett meg.

Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint Förster vallomásának első része így hangzik:

Tagadom, hogy azonos lennék azon emberek egyikével is, akik Erzberger meggyilkolták.

A pestvidéki rendőrfőkapitányság ez

Megszűnt a proli strand

Nincs már ingyenfürdő a lágy-mányosi Dunánál

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

Az összekötő vasúti hídtól lefelé, a holt Duna-ág volt az úgynevezett „proli” strand. Elnevezésében nincsen politika. Nem a kommun alatt nevezték el. Már a békeben is így hívták. És tényleg az is volt. A Proletárok strandja. A Ferenováros és Kelenföld szegény munkásnépének nyaralója.

Vasárnap reggel a kis franciai családja fölkereskedett, a gyereket és az ebédet beletették a kis fülkésbába, át a hídon és már át voltak a strandon, ahol csigás nagyszerű és ingyenes nyaralás volt. Ugyanígy a kelenföldi kispolgár is.

A bokrok között levetköztek, fürdőruhába bújtak, a gyermeked hancurozott, fogócskát, rablópandárt játszott, az idősebbek úszóversenyt rendeztek, az öregek meg fürdőztek és napfürdőztek közben tárgyalták meg az eseményeket.

Valóságos óázis volt ez a keskeny földnyelv a szegény, heti munkától, füsttől, portól, koromtól elcsigázott munkásnak. Heti ferdalalmat itt pihengette ki, itt szivott egy hétre való friss levegőt.

Az álszemérmes moralisták sem találtak semmi kivételt a valóságban, hogy a bokrok között vetkőztek le férfiak, nők, fiúk, és lányok. Anyira családias volt ez a proli strand, hogy soha semmi sem fordult elő, ami az erkölcsöket legkevésbé is sértette volna.

Több, mint egy évtizede zavartalanul fürdőztek ott. Fejést úgráltak a „Zrinyi” hajó romcsánk kényezéről. A „Zrinyi” volt az, mint emlékeztetés, amelyeket a szerbek a háború első napjában elszállítottak, a romcsánk felvonták és azóta ott van a holt Duna-ágban. A szép, kedves proli strandnak most vége van.

Az idei nyár elején még senki sem sejtette, hogy veszély fenyegeti a szegény emberek strandfürdőjét. Vigan, gondtalanul sütkéreztek, lubokoltak ifjak és öregek, nem is gondolhatták, hogy vérszélhők tornyosulnak fürdőjük fölött és egy drótszöveg egy napról a másikra vetet a szép vasárnapoknak.

Ezen a héten, egy szép napon, kossai állott meg a földnyelv szélén, munkások jöttek és néhány óra alatt kész volt a drótszöveg és a kis falazók, amelyikre nagy botfikkal rá van írva: „Pénztár”. És akik véletlenül, hétköznap, este felé, munka után, fürdőni szerettek volna, azok már csak ötezer korona lefizetése után léphettek a felszigetre.

A Hétfői Napló munkatársa utána járt, hogy mi módon történt a szegény munkásnépesség kizűzése a strandparadicsomból és a következő részleteket tudta meg:

A földnyelv az úgynevezett „Nádorkert”-hez tartozik, amelyik mellett a fővárosi lágy-mányosi villanytelep épült. A villanytelep melegezve a holt Duna-ágba ömlik és állandóan kellemes langyosn a terít a vizet. A Nádorkert tulajdonosa nem kifogásolta soha, hogy az emberek odajártak fürdőni, de eladni a területet nem akarta.

Van ugyanis a fővárosnak egy kiváló és nagyhíres tanácsjegyzője, Kállay Sándor, akit most B. listára is helyeztek. Kállaynak voltak tervei a proli strandról. Amikor a strandfürdőzés dívaiba jött és a megrendelést, könyvelő feladás sorából rengeteg sok áldozatot követelt a szabad Duna, akkor vette föl Kállay tanácsjegyző azt az eszmét, hogy a felsziget felhasználásával, a holt Duna-ágban csinálják meg a főváros ingyen strandfürdőjét. Erőltetésbe is lépett a Nádorkert tulajdonosával, aki azonban nem volt hajlandó eladni a területet és így abban maradt a fővárosi strandfürdő terve.

Mostanában aztán a tulajdonos más megoldást talált. A földnyelvet egyszerűen behordatta a „Vita” részvénytársának, amelyik drótszöveget húzott, kabinokat épít és így a felsziget régi jellegét elvesztett.

Igy eszint meg egy postai, jellegzetes szociálta. Így halt meg a proli strand.

Szirmay István

Rakovszky és Vass miniszterek vasárnap Fonyódbélatelepen a fővárosi kormánybiztosságról tárgyaltak

Ripka, vagy Bessenyei augusztus végéig feltétlenül döntenek

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A fővárosi kormánybiztosság ügyében még nincs döntés. Minden nap egy új jelölt kerül kombinációba. Eddig Bessenyei Zéno volt a legkomolyabb jelölt, szombat óta Ripka Ferenc vezet a valószínű jelöltek élén,

sőt a legújabb jelöltek között szerepel F. Szabó Géza neve is, aki közigazgatási szakember és Bethlen István gróf miniszterelnök legbensőbb gárdájához tartozik. Ez ügyben

illetékes helyen

a következőket mondták a Hétfői Napló munkatársának: A miniszterelnök még nem határozott és így minden újabb név csak kisebb-nagyobb valószínűség-

gel bíró kombináció lehet. Tény az, hogy

szeptember elseje előtt feltétlenül döntenek a fővárosi kormánybiztosságnak személyéről.

Beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint csak a Ripka, vagy Bessenyei-kombináció jöhet számításba.

Rakovszky Iván belügyminiszter és Vass József miniszterelnökhelyettes a vasárnapot együtt töltötték Bélatelepen, a megbeszélés azonban döntést nem eredményezhet.

mert egyedül Bethlen István gróf dönthet ebben a fontos kérdésben. A kormánybiztosnak kizárólag az lesz a feladata, hogy a választásokat lefolytassa.

A kormány újra megkísérli a kereskedelmi tárgyalások felvételét

Ferenczy Izsó a jövő héten Prágába utazik

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A kereskedelmi kormányzat vezetők köreiben szükségképpen felmerül a vámpolitikai megváltoztatásának a gondolata. Ez a frontváltás annak a sok kudarcnak a következménye, amely a magyar kormányt a kereskedelmi tárgyalások során érte. A vámtarifa magas tételei ugyanis nagy akadályokat gördítettek a kereskedelmi szerződés megkötése elé; így például a cseh-magyar egyezmény meghírsülésát is a vámtarifa lehetetlenné magas tételei okozták. A kormány éppen ezért most azzal a tervvel foglalkozik, hogy

a behozott és kivitt tárgyakat teljesen megadóztatja, hátha ez az engedélyezéssel lehetséges a szerződés aláírására.

Beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint

a közel jövőben a kormány újra

megkísérli a kereskedelmi tárgyalások felvételét.

A szállítás egyik legfőbb tervevet akciója éppen az utódállomások való teljes gazdasági és kereskedelmi forgalom felvétele, a kormányzat tehát minden eszközt fel kell használja, hogy a kereskedelmi egyezményeket megköttesse.

Az első próbálkozás Csehországgal kapcsolatban indul meg.

Ferenczy Izsó miniszteri tancsosa, a jövő héten Prágába utazik,

hogy a tárgyalások felvételéről intézkedjen. Munkatársunk érdeklődött ez ügyben magánál Ferenczy Izsó miniszteri tancsosánál, aki a legregebben elárkózott a felvilágosítások megadására elő, bizonyára azért, mert az ő műve a vámtarifa törvény, amely a megegyezés legfőbb akadály.

Nem kap külön ellenőrzőt a Népszövetség magyarországi főbiztosa

Hétfőn érkezik Bécsbe a népszövetségi kiküldöttek Augusztus 29-én lesz a népszövetség plenumának őszi ülése

Bécs, augusztus 13.

A népszövetség pénzügyi bizottsága, amelynek esztartékán kellett volna megérkeznie Bécsbe, hogy felülvizsgálja az osztrák szállítás eddigi eredményeit és döntsön az ellenőrzés további lefolytatásáról és a népszövetség költségei nem használt részének hová fordításáról, ügye igazgatója a londoni konferencián való elfoglaltsága miatt elhalasztotta utazását és csak hétfőn érkezik meg az osztrák fővárosba. Beavatott helyről arról értesülünk, hogy a népszövetség küldöttjei körülbelül egy héttel időznek majd Bécsben. Ugyanezen, a népszövetség és a jóvátételi bizottság terveit jól ismerő helyen érdeklődünk az iránt is, mi igaz abból a Budapesti esztarték hírből, hogy a jóvátételi bizottság külön megbízottakat küld Budapestre Smith főellenőrnek, a népszövetség főbiztosának ellenőrsére.

Informátorunk kijelentette, hogy erről az sincs, hiszen Smith főbiztos a népszövetség

és a jóvátételi bizottsággal való teljes harmóniával küldte ki Magyarországra és a magyar kormányzat a népszövetséggel kötött szállítás paktuma erre egyébként sem ad jogot a jóvátételi bizottságnak, amely azonban, hangsúlyozta ismételt informátorunk, nem is gondol erre.

Hivatalos jelentés már hírül adta, hogy a népszövetség tanácsa augusztus 29-én kezdi meg tanácskozásait, míg a népszövetség plenumának ősi szeptember szeptember elején nyitlik meg. A népszövetség lezárulási és katonai ellenőrzési kérdésekben kívül foglalkozik az osztrák szállítás eddigi eredményeivel és tárgyalni fogja a magyar szállítás tervezett legközelebbi megvalósításáról korábbi pontját. A tanácskozásokon Ausztriát Klombek pénzügyi és Grünberger külügyminiszterek fogják képviselni, mivel Seipel kancellárnak orvosai a Genfbe való utazást megtiltották. Természetesen Zimmermann Aurél dr. főbiztos is kiutazik Genfbe.

Tőzsdeügynökségből borkereskedés

A banküzletek alkonya

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A Lipótváros egyik forgalmas pontján néhány nappal ezelőtt még egy elegáns, sőt luxuriózusan berendezett, bizonyos üzlet csalogatta be az arra haladókat. Váltak az idők, s velük a konjunkturnak is! Ma a tőzsdecég helyén egy borkiviteli vállalat helyezkedett el igazolásként annak a ténynek, hogy míg a tőzsdei papírok szinte névtelenül cseleztek, addig a borbán az igazság mellett újabbban a kereslet egyre növekedik s aki a tavasszal borkivét értékpapírral helyezett, az a pénz tételegálbál s háromszorosan kaphatja vissza.

A főváros sok más helyén is tapasztalhatjuk az átalakulást, most már rendszeresen jelentkező folyamatait. A tőzsde körül nagy számmal tűnnek el a kedvező konjunktura idején gombamódúan termelt és elszaporodott kisebb-nagyobb bank- és tőzsdébiztosítói irodák. Ahol még néhány hét ezelőtt a pénz hatalmas spekulánsai tróntok, ma már — gyümölcsöt árulnak vagy kötött-szövött üzleteket kötnek.

A Nádor uca egyik-másik jellegzetes boltja, ahonnan nagyhangon, sokatígérő manóverek indultak a tőzsde ostromára, ma már lezuhott redőnyvel várja előjövendő — bejelentéssel gazdáját.

Az Andrássy uton is egyik bankcég mesteri példáját mutatta a gyors átalakulás művészetének. Három nappal ezelőtt régiségeket árultak helyiségekben, tegnapra bankká várakozta át a boldog tulajdonos a bolthelyiséget és ma. Ma már ugyanott selvem-esaropt ajánl a galáns boltoosság.

A Köruton, a Dolány uca körül, ugyancsak egy kimult bank helyén, részletre mérük a vásznat és szövöttek.

S a József- és Ferencváros rejtett utcáinak azokban a boltjaiban is, ahol ezelőtt a zöldséges néni trónok korai felett, az aranyos címblás jelenleg már hiába csalogatja bank- és váltóüzletre a kundschaftokat. Rövidesen ismét a fiatal retek fogja átvenni jogos bírodalmát. Az üzletek illata tehát nem — változik.

Rádió-Amatőrök! alkiszrások

Rádió készülékek árszértékeléséhez az összes kristálydetektor, selyem- és emulzióval minden méretben legolcsóbban beszerzhető: Hajócsig Műkís. Műszaki Vállalat VII. Törkvly ut. D. Tel. J. 49-44. — Vízszelatózó, kérjenek ajánlatot

Hamisfogat 12.000 K-10

Aranyat, ezüstöt, brilliánt, ékszer, legdrágábban veszt: Iváncsics ékszerész, VIII. Eröss u. 57

Orion film

Már csak néhány napis!

A CORVIN-SZÍNHÁZ és TÓ-MOZI tomboló sikerű ORION-filmsiéget:

A ZENDAI FOGOLY

Alice Terry, Lewis Stone
Ramon Novarro, Rex Ingram
rendezésében

Naponta táblásház!

Jegyekről elővetelbe kell gondoskodni!

Orion film

Egerváry és Társa szobrász-és lakberendezési műiparvállalata

Budapest VIII. Ullási út 52/5
Hívó telefonszám: József 108-36

Különböző műbútorok, művészi faeszközök, interieurok

Gömbös Gyula a bujdosók kenyerén

A nagytényri Gömbös-birtok titokzatos kertésze körül támadt bonyodalom ügyében a szombati napon nyilatkozott maga Gömbös Gyula is. Összintén megmondja, hogy nyilatkozatának az a része, amely a bonyodalmas és titokzatos ügy érdemére vonatkozik, bennünket ebben a pillanatban alig érdekel. Annak a kiküldetés, hogy a Gömbös-birtok német kertészei Erzberger gyilkosai-e, nem reánk, hanem a rendőrségre tartozik. Ennek megállapítása nem a mi kötelességünk, ellenben a rendőrségnek határozottan kötelessége.

Ami ezután következik, az pedig véleményünk szerint minden esetben a bíróságra tartozik, akár abban a vonatkozásban, hogy Gömbös Gyula birtokán rejtegette Erzberger gyilkosait, akár abban a vonatkozásban, hogy a Gömbös Gyula birtokán látott „bajorok” nem Erzberger gyilkosai s így Gömbös Gyulát igaztalanul érte vád.

A nyilvánosság honcolódása alá kívánunk azonban Gömbös nyilatkozatának két passzusát. Az egyikben azt mondja Gömbös, hogy nagyon is átérezte a bujdosó német politikai menekültek helyzetét, mert „magam is átéstem a bujdosás borsát.”

Nem szállunk vitába Gömbös Gyulával értefelet, de különösképp találjuk, hogy Gömbös Gyula arról beszél, hogy maga is átéste a bujdosás borsát. Hol és mikor kellett Gömbös Gyulának bujdosnia? Kik és milyen körülmények között voltak Gömbös Gyulának politikai üldözötti? Legjobb tudomásunk szerint Gömbös Gyula a forradalom beköszönéséig aktív katona volt, aki kenyerének javát a császári uniformisban költötte el. Tudunk egy Gömbös Gyuláról a forradalomban, amelyet ösztörszáz forradalomnak neveznek s amelynek vezérterfiai valóban a bujdosás kenyerét eszik ma is. Tudjuk, hogy ez a Gömbös Gyula a forradalom idejében Balla Aladár oldalán teljesített adatai szolgálatot Zágonyban a forradalmi kormány megbízásából.

Gömbös Gyula neve ismertebb kétségkívül az ellenforradalom által lett és Gömbös Gyula politikussá abban az időben fejlődött és olyan név névze kedvező körülmények közt, hogy bárhol keresse a magyar történelem lapjaiban a politikussá Gömbös Gyula üldözésének vagy bujdosásának idejét, nem találjuk meg. Ellenben találjuk azt, hogy a politikussá induló Gömbös Gyula a kedvező körülményben olyan légmentes teremtett magának, amelyben az egykori császári és királyi vezérkari százados, majd a Károlyi forradalom katonai attaséja, a keresztény és nemzeti jelzésekkel inaurált karuzs politikai tényezőjévé nőtte ki magát.

Gömbös Gyula politikai karrierjében tehát legjobb akarattal sem tudjuk felismerni az üldözést s éppen azért különösen hangzik, amikor Gömbös Gyula a német politikai emigránsok elrejtését azal indokolja, hogy: „Magam is átéstem a bujdosás borsát.”

De van Gömbös Gyula nyilatkozatának egy másik része is. Ebben ezeket mondja: „Sohasem tartottam illendőnek a detektív szerepét átvenni ezen emberek szemében. Illetlennek tartottam volna fagytartó órák, hogy ottyan és miert hagyták el hazájukat. Különbben is minden politikai menekülttel elvből szóbaállok, mert sohasem tudhatjuk, kik voltak és kik lesznek ezek hazájukban és milyen öszközletést jelenthetnek Magyarországra nézve.”

Talán magunkévá tennők Gömbös Gyulának ez alkalommal és ebben az ügyben tett nyilatkozatát, ha nem tudnók, hogy Gömbös Gyula az emigrációs kérdésben egészen más felfogást vall. Egyetlen szavunk nincs és nem volt soha a magyar emigránsok érdekében, de éppen Gömbös Gyula és politikai elvbáratái voltak azok, akik parlamentben és parlamenten kívül a legelősebb harcot indították az emigránsok ellen. Joggal kérdezzük tehát, hogy vajjon a német emigráció tagjai, akik a katolikus Centrumpárt elnöke, Erzberger meggyilkolásának gyanuá alá állanak, mennyiben politikai emigránsok, akik védelemre szorulnak. És ha politikai emigránsok, miért nem a magyar állam védelmét vették igénybe és miert kellett Gömbös Gyulának védelmébe vennie őket?

Az ország szempontjából nem érdekel

Álhir újabb külföldi kölcsönről

A magyar kölcsön tuljegyzése: ötvenezer dollár Amerikában 2% -kal emelkedett a magyar kölcsön-kötvények árfolyama

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A kölcsönkötő még folyamatban lévő fázisairól illetékes helyen a következő információt kapta a Hétfői Napló munkatársa:

— A newyorki és londoni befizetések a legteljesebb rendben folynak. Már eddig is meglehetősen nagy összegek kerültek a Nemzeti Bank pénztárába, amelyek

legnagyobb részét a kormány már fel is használta.

— A svájci jegyzés is befejeződött.

Csehországban nem lesz nyilvános kibocsátás,

mert egy bank veszi át az egész transt. A cseh jegyzésből nem is kapunk kézhöz semmit, mert a kölcsönösszeg a vasuti elcsúszásból származó körülbelül tízmillió aranykoronatarozás kiegyenlítésére szolgál.

— Örvedetes tény, hogy

Newyorkban két százalékkal

emelkedett a magyar kölcsön-kötvények árfolyama.

Érdeklőtünk beavatott helyen a magyar jegyzés végső eredménye iránt is. A következő választ kaptuk:

— A belföldi kölcsön némi tuljegyzéssel végződött.

A tuljegyzés ötvenezer dollár,

vagyis 250.000 aranykorona, amely összeg csekély ugyan, de a mai néhez pénzügyi viszonyok között a magyar közönség jelenlegi teherbíróképességét tekintve — ez a tuljegyzés is sikert jelent.

Megemlítettük informátorunknak, hogy közgazdasági körökben elterjedt hírek szerint

Korányi Frigyes báó szeptemberben újabb külföldi kölcsön iránt érdeklődik Genfben,

mert a 250 millió kevések bizonyult. Illetékes helyen ezt a hírt légből kapott kóhalmánnyak minősítették.

Kiszélesítik a budapesti főkapitányság nyomozási területét

Mi nehezítette meg eddig a nyomozások gyorsaságát A napokban jelenik meg a belügyminiszteri rendelet

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

Az államrendőrség szervezetének országos kiépítésekor a kerületi főkapitányságoknak és kapitányságoknak területi beosztását olykép állapították meg, hogy azon a gyakorlat bizonyos módosításokat kíván. A területi revízióknak szüksége már régebben felmerült, azonban a keresztültvitelre mindaddig nem kerülhetett sor, főként technikai és adminisztratív okok miatt.

Az új beosztásra azonban a közrendészet szempontjából égetően sürős szükség van, ugy hogy az alantas rendőrhatalóságok többszöri beadványa alapján

a belügyminiszteri rendőri főosztálya elhatározta a kerületi beosztás módosítását.

A beosztás revíziójára elsősorban a sürős nyomozások szempontjából van égető szükség. A helyzet jelenleg az ugyanis, hogy az egyes kerületi főkapitányságok és kapitányságok detektívjei akármilyen sürős ügyben nyomoztak is, munkájukat idegen főkapitányságok és kapitányságok területén csak akkor folytathatták, ha előbb az illető kapitányságnak ezt bejelentették s hozzá az engedélyt megkapták. Ez az engedély természetesen minden különösebb írásbeli formáság nélkül meg volt szereshető, mindössze egy vagy két telefonálásra került, nyilvánvaló azonban, hogy

a pesti telefonviszonyok mellett a negyedóros, esetleg felórás telefonálás már eleve megrontotta az egyébként eredményesnek indult nyomozás sikerét.

A budapesti főkapitányság területe sokszor különösen kirívó volt ez a visszáss helyzet és előfordult például az az eset, hogy a detektív

a Fehérvári-úton követve a nyomot, a Fehérvári (Horthy Miklós-ú) végén kénytelen volt megállni s egy nyilvános, lehetőleg zárt helyen lévő telefonút keresni, mert a Horthy Miklós-út vége már számára idegen terület volt: a budafoki kapitányságé.

A belügyminisztériumban éppen ezért, illetékes helyről szerzett információk szerint, elhatározták, hogy most már sürögősen végrehajtsanak bizonyos terület-kiegészítő intézkedéseket, amelyek főként arra szorítkoznak, hogy a főváros környékén lévő, de nem a budapesti, hanem a postvidéki főkapitánysághoz tartozó területeket átcsatoljanak az államrendőrségi fővárosi főkapitánysághoz. Ez intézkedés során a Duna mindkét oldalán nagyobb területek jutnak a fővárosi államrendőrség ellenőrzése alá, ami abból a szempontból is helyes és nagyjelentőségű, mert a Budapest környékén lévő hatalmas gyártelepek így teljes egészükben egységes központi rendőri igazgatás alá jutnak. Ugyanígy kikerülnek a különböző kapitányságok hatásköre alól a főváros periferiájának azok a részei is, amelyek állandó és veszedelmes gyűjtőhelyei voltak a fővárosból kitiltott megbízhatatlan egzisztenciáknak.

A belügyminisztériumnak e költségintézkedés a fővárosi erőbiztonságát is javító intézkedésért illetékesek szerint már a közeli napokban, de legkésőbb az ősz elején élethelel. Az ezzel az intézkedéssel kapcsolatos személyi áthelyezések és beosztások már folyamatban vannak s az átkapcsolás rendőrtisztviselők és kőzegek, ha hivatalosan nem is, de félhivatalosan megkapták az új beosztásról szóló értesítést.

got X. Y. arra, hogy menedéket adjon akár bolgár, akár újmet kommunista emigránsoknak. És hova jut az ország, hogyha egyes emberek ilyen jogokat vindikálnak maguknak!!

Nem a mi kötelességünk, az államhatalom örökei kötelessége, hogy jobb és baloldalon végérvényesen véget vessen az ilyen és ehhez hasonló egyéni akcióknak.

Horvátország alkirályt kap

Pál szerb herceg lesz az alkirály

Azok a mélyreható differenciák, melyek Jugoszlávia megalakulása óta fennállottak, valóságszerűen a fognak simulni. Véget érnek. Ha hinn lehet a belgrádi Politika jelentésének, úgy a Davidovics-kormány hajlandó Horvátországnak teljes autonómiát adni és az ország egészére Pál herceget, Sándor király öccsét alkirályi minőségben állítani. Az illetékes körök a nagy változás híret nem cáfolták meg.

Tovább razziaznak az árvizsgáló detektívek

Még június 30-án megjelent egy kormányrendelet, mely megszüntette az Árvizsgáló Bizottságot. A fővárosi kereskedők, vendéglősök, piaci árusítók nagy örömmel fogadták ezt a rendeletet. Azt hitték, hogy megszűnik minden kellemetlen ellenőrzés. Tudvalevő ugyanis, hogy a Veress Pálné-utóban az Árvizsgáló Bizottság épületében székelt az ugynevezett „epülő uszorabírság”. A repülő uszorabírság mellett működő ügyési ki-rendeltségnek az ugyancsak ott székelt Thuránszky detektívcsoporthoz szolgálatára. A Thuránszky-csoport detektívjei tartózkodtak az árvizsgáló razziaikat. Ők ellenőrizték, hogy a kereskedők kifüggesztik-e kirakataikba az árjelző cédulákat és erőlyesen ügyeltek arra, hogy a kereskedők, vendéglősök piaci árusok ne lépjék át az Árvizsgáló Bizottság által előírt árakat. Eríthető volt tehát az öröm, mikor az érdekeltek megtudták, hogy megszűnt az O. K. A. B. Sámte természetesenek tartotta mindenki, hogy az O. K. A. B.-bal együtt megszűnt működni a Thuránszky-csoport is.

Kiderült azonban, hogy ez nem történt meg. Az O. K. A. B. tulajdonképpen csak véleményező szerv volt és a Veress Pálné-utóban működő uszorabírság tovább is fennmaradt, csupán székhelyét változtatta meg. Az O. K. A. B. épületét ugyanis átadták a rendőrség igazgatási osztályának a repülő uszorabírság pedig rendez uszorabírságként átköltözött a Markó-utóba, a központi járásbírság épületébe. Itt fog tovább is működni Briegner József táblabíró vezetése alatt. Mellette maradt a Veress Pálné-utcai ügyési ki-rendeltség, valamint a Thuránszky-csoport is.

Thuránszky Lucán főfelügyelő detektívjei már dolgoznak is. Szorgalmasan ellenőrzik az árakat, Leginkább az élelmiszerárakat, vendéglőket, kávéházakat látogatják. Ahol drágának találják valamit, bekérk az árjegyzéket, illetve étlapot és az illető kereskedő vagy vendéglős pedig rövid idő múlva az uszorabírság elé kerül. A razziaikon szerzett anyagon kívül sok munkát adnak a feljelentések is. Ugyanis a Thuránszky-csoport detektívjei szóbeli vagy írásbeli bejelentésekre is a beérkezett számtalton huszonegy óra alatt ki-szállnak.

Elképzehető ezek után, hogy ha augusztus 21-én, esütörtökön a néhány hétig szünetelt uszorabírság megkezdí munkáját, — éppen elegendő anyaga lesz.

ELRAGADÓ A CSILLAGHEGYI STRANDFÜRDŐ

három nagy úszómedence, gyógyfürdő, lényegesen forrasztó, órási medence, étterem, cukrászda. Földári árak. Pálytí térii s reggeli órákban külön vilamos járatok. — Ugyanott oltas kombinált jegyek

Kablnelvétel: Andrássy út 27

Alondoni konferencia két záró okmánya

London, augusztus 17.

(Wolff.) A francia és belga delegáció vezetői és Marx kancellár ma kölcsönösen levelet intéztek egymásához. Herriot és Theunis a következő levelet küldték a kancellárnak:

Birodalmi kancellár Ur! Van szerencsénk tudomására hozni a következő nyilatkozatot, amelyet kormányaink nevében teszünk: A franciáink és belga kormány megerősíti azt a régebbi nyilatkozatát, amely szerint a Ruhr-vidéket nem a versaillesi szerződés ellenére szállították meg. Kijelentik azonban, mint-hogy el vannak szánva arra, hogy tisztelni fogják azokat a kötelezettségeket, amelyeket vállaltak és amelyeknek az a céljuk, hogy Németországot biztosítottak kárpénztel jótételező kötelezettségek teljesítésére, hogy ha a szabad megismerés alapján létrejött kötelezettségeket, amelyek a szakértői terv végrehajtására szolgálnak, ugyanazzal a lojális és békéltető szemmel fogják kezelni, amely a konferencián uralkodott, akkor a mai napról számítva legkésőbb egy évvel belüli katonailag kiürített a Ruhr-vidéket. Hálással volnánk, ha Nagyméltóságának ennek a közléstünknek vételéről bennünket írásban értesítené. Aláírva: Herriot, Theunis, Hymans.

A kancellár erre a következő levélben válaszolt:

Miniszterelnök Urak! Van szerencsém mai levelük átvételét elismerni, amelyben közölték velem a francia és belga kormányok a Ruhr-vidéki kiürítésére vonatkozó nyilatkozatát. Amikor tudomásul veszem ezt a nyilatkozatot, fentartom a német kormány részéről ismétlenül leszógett álláspontot, amelynek értelmében nem lehet jogszűrésnek tekinteni német terület megszállását a versaillesi szerződés 428. cikkében meghatározott határokon kívül. Együttal kifejezem azt a megjózdódesemet, hogy kívánatos volna a lehetőséghez mérten siettetni a katonai kiürítést és azt még az Önök nyilatkozatában megállapított időpont előtt befejezni. Remélem, hogy a francia és belga kormány figyelembe fogja venni ezt a szempontot. Aláírva: Marx birodalmi kancellár.

A konferencia záróülésén Macdonald kijelentette, hogy a szövetségesek közötti adósságok kérdését július 9-én Párisban Herriot-val együtt megállapított alapelvek szerint fogják rendezni. Macdonald és Nollet tábornok között vita volt a katonai ellenőrzésről. Macdonald kijelentette, hogy az ő felszólítására a német kormány felmentette állásától Stempel tábornokot, aki a berlini szövetségesek által ellenőrző bizottsággal kapcsolatban történt incidens okozója. Dawes tábornok Amerikából táviratot intézett Marx kancellárhoz és a londoni német delegációhoz és üdvözli őket abból az alkalomból, hogy a londoni konferencia eredményesen végződött. A kancellár ugyancsak táviratban köszöntö meg Dawes tábornok üdvözlését.

A törvényjavaslatok serege kerül összel a Ház elé

szorgos törvényelőkészítő munka folyik a minisztériumokban — Korányi az első ülésen benyújtja az 1924-25. évi aranyköltségvetést

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A minisztériumokban szorgos törvényelőkészítő munka folyik. A resortminiszterek megszabadultak a parlamenti harcok lefogaltságától és így minden idejüket a törvényalkotásnak szentelhetik. Így

a kultuszminiszter a népiszkolai oktatás reformjáról szóló javaslaton dolgozik,

az igazságügyminiszter pedig már el is készült a valorizációs javaslatok egész sorozatával.

A kereskedelmi miniszter, törvényelőkészítő referense most dolgozza át javaslatát az országos közlekedési bizottság ajánlásának eredményét a Máv. szanalásáról. A legnagyobb munkát azonban

a pénzügyminisztérium

végzi, ahol Zecőczéwfywpm végzi, ahol Zecőczéwfywpm végzi, mert a szanalás több pénzügyi intézkedést tett szükségessé. Javaslatait készült a lakásadóról, amelynek elfogadása esetén megszűnik a kincstári haszonrészese. Ugyancsak javaslat készült a

Máv. szanalásáról is, amely felhatalmazást fog tartalmazni egy külföldi kölcsön felvételére. Ezt a javaslatot később egyesíteni fogják a kereskedelmi minisztérium Máv. javaslatával. Javában folyik az 1924-25. évi aranyköltségvetés előkészítésének munkája is, amelyet Korányi Frigyes a legelső parlamenti napon a Ház elé terjeszt, hogy december 31-éig letárgyalható legyen. Pontos törvényjavaslat készül a társulati adóról is.

A földművelésügyi minisztérium

egyelőre nem alkot új törvényt. Örülnek, ha minden idők legnagyobb törvényalkotását: a földreformot közmegegyezésre tudnak végrehajtani.

A népjóléti minisztérium

most hajlódik a rokkantjavaslat elkészítésével. Igaz ugyan, hogy már részóta törvénynek kellene szabályoznia a rokkantkérdést, de határozhatatlan a késelelem, mert a népjóléti miniszternek folyton lakásrendeletekkel kellett foglalatotkodnia.

Vay Béla gróf gyilkos merénylete a bécsi emigránsok megvilágításában

Hogyan mondja el Göndör Ferenc Vay Béla gróf tragikumát

Vay Béla gróf tragikumával részletesen foglalkoztak a fővárosi lapok. Bécsi szerkesztőségünk a bécsi emigránsok megvilágításában tárja fel a helyzetet. A Hétfői Napló bármennyire távol áll az emigránsoktól, érdekesnek tartja ebben a megvilágításban is ismertetni az esetet. Munkatársunk összekötését kereste a család budapesti tagjaival, a család köréből azonban semmit sem sikerült megtudnunk.

Bécs, augusztus 16.

(A Hétfői Napló bécsi szerkesztőjéről.) A fiatal Vay Béla gróf ügye még mindig élénken foglalkoztatja a bécsi sajtót. A lapok egy része állandóan olyan szellemű cikkeket közöl, melyek a szerencsétlen fiatalembert, aki az elmúlt szombaton az inzersdorfi tébolydában amegyikolta apóját, a magyar arisztokraták ép elmével zártatták a tébolydába, mivel kijött Bécsebe és itten Göndör Ferenc híve és "Az Ember" munkatársa lett.

A bécsi lapok közlései alapján szükségesnek tartottuk kérdést intézni magához Göndör Ferenchez és megkérteni őt, hogy mondjon el mindent, amit az ügyről tud. Göndör erre elbeszélte, hogy 1921. augusztusában "Az Ember" szerkesztőségében megjelent egy materialista, aki Vay Béla grófnak mutatkozott be, kijelentette, hogy rokona és rajongó híve Károlyi Mihály grófnak, csatlakozni akar az emigrációhoz és kéri Göndört, hogy fogadja munkatársának. Göndör azt válaszolta, hogy előbb informálódni fog Károlyi Mihállyal és ha az ajánlja, úgy szívesen fogadja segítségére. Károlyi igen meglepetéssel felvélben ajánlotta a fiatal Vay Bélát Göndör pártfogásába,

mire az munkatársul fogadta és több cikket közölte Az Emberben.

— Ebben az időben egész nap Vay Bélával voltam — folytatta Göndör. — Nemcsak a szerkesztőségben, de hietingyi lakásomban is állandóan vendégem volt ez a rendkívül intelligens fiatalember, már a reggeli órákban megjelent nálam, velem érintkezett, sétált és dolgozott késő estig. Egy napon bevallotta, hogy tulajdonképpen azért van állandóan velem, mivel felt emegmet esetleges támadásoktól és mint izmos fiatalember meg akar engem védeni. Együttal kibuzta zsebéből vasboxerét, amelyet mindig magával hordott. Vay Bélát összehoztam Hock Jánossal, Garami Ernővel, Lovász Mártonnal, Jászai Oszkával, Szende Pállal és később Kunfi Zsigmonddal, Garbai Sándorral, Rónai Zoltánnal és Böhm Vilmossal is, akiknek társaságában igen jól érezte magát és politikai diskurzusokat folytatott.

— Nemsokára azonban megindult a hajszá ellene, özveg, vak anyját, aki a steinhofi tébolydában két másik fiát ápolta, a magyar követ-ségre idézték, ahol közölték vele, hogy fia az emigránsok közé veredett. Az Emberbe cikket írt a magyar kormány ellen és ezért vagy hason fiára, hogy térjen nyomban haza, vagy pedig ki fogják toloncoltatni Bécseből. Mikor ez nem használt, a nyiregyszázi árvászek az anyát megfosztotta fia feletti gyámi oragától és helyébe törvényellenesen Vay Gábor gróf földbírtokost, az ifjú nagybátyját nevezte ki gyámul. Az új ügy és az árvászek táviratokat intéztek a bécsi rendőrséghez, amelyben azt

követelték, hogy vonja meg Vay Béla gróf tartózkodási engedélyét. Erre beidéztek őt a rendőrszolgatársra, ahol ő az én társaságomban Presser dr. rendőrtanácsos előtt megjelent. Itt én kifejtettem, hogy Vay mint Az Ember munkatársa politikai menekült, akit menedékszóban kell részesíteni. A rendőrtanácsos azonban azt felelte, hogy a gyám tiltakozása folytán meg kell vonnia a tartózkodási engedélyt, a kitoloncoltatás azonban egyelőre nem rendel el, a gróf tehát itt maradhat engedély nélkül.

— Vay Béla ezalatt majmen minden nap meglátogatta édesanyját és beteg fivéréit a steinhofi tébolydában. Egyre panaszokodott a magyar arisztokrácia házjaira következtében, mire én Az Ember 1921 szeptember 18-i számában megírtam az üldözési hadjáratot: „A magyar kormány bosszúhadjárata Vay Béla gróf ellen.” A házja azonban tovább folyt, már arról is beszélgettünk, hogy mivel két fivére tényleg elmebajos, ő rá is ki fogják majd mondani egy szép napon, hogy őrá is egy látogatás alkalmával ott fogják tartani a steinhofi tébolydában. A fiatal Vay azonban mindig nyugtatta meg magát, hogy édesanyja ezt a szörnyiséget nem tűrné el. Hónapokon keresztül élt közöltünk Vay Béla gróf, míg egy napu regélyes módon eltűnt. Több ízben felmerült köreinkben az a gyanu, hogy Vay Bélát érszakal rabolták el, azonban pozitívet nem tudtunk. Mult hét szombatn megtrórt az inzersdorfi tragédia és ekkor értesültünk csak róla, hogy Vay Béla tébolydában van. Nem tudom, vajjon most még ép elméjű-e Vay Béla gróf, az azonban biztos, hogy ép elmével zárták be. — Néhány pesti lap azt írta, hogy Vay Béla gróf annak idején özszevesztett az emigránsokkal, az a rözsemjeje, hogy az emigránsok üldözik és az apólat azért ítétte agyon, mert az emigránsok kíméjének tartotta. Nos mindebből egy szó sem igaz, semmiféle differencia soha nem volt Vay Béla és az emigráció között.

OVOMALTINE
friss tejből, tojásból, dr. Wander-féle malatából és a legfinomabb hollandi kakaoból készült
természetes erősítő tápszer
A legkifünőbb uszonna és reggeli
Egy középdoboz ára 35.200.— korona forgalmiadóval együtt

Meglepő árakat fizetek viselt férjirukaképt
Wertheimer Gy. Zichy Jenő u. 23. Telefon: 165-23

Terézköruui Szinpad
Minden este
Nagy Endre kon-
terál
Salamon Béla
három vigjátékban lép föl
Kezdeté este fél 9 órakor. Telefon: 65-54

Fővárosi Operettszínház
Kedden augusztus 19-én
először
A párizsi leány
Yvain új operettje
Fordította Heltai Jenő
Főszereplők
Ráfay Márton
Harmath Hilda Keleti Juliska
Fejes Teri Tolnay Andor
Dyöngyössi Erzsébet Sarkadi Aládr

Egészségesnek lenni

a legkönnyebb! Mértékletes élet, rendszeres munka és naponta egy-néhány csésze jó jó, tiszta babbkáv megóvja testünket a betegségtől

A kávé azonban a legjobb minőségű és helyesen pörkölt legyen, minden pótlék hozzáadása nélkül!

Meinl Gyula rt.

Előadások kezdete: Hétköznap 7 óra, 1/8 és 10 óra

PROMETHEUS
A világhírt
Gunnar Tolnaes attrakció!
az
Uránia mai nagy műsora

Korányi Frigyes báró

az amerikai bankárok látogatásáról, a népszövetség szeptemberi üléséről és az augusztusi költségvetési deficitől

A pénzügyminiszter — genfi tartózkodásáról

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

W. Krecz, az Equitable Trust Co. elnöke és James Speyer amerikai bankárnak budapesti látogatásával kapcsolatban a legkülönbözőbb híresztelések terjedtek el. Egyesek tudni vélték, hogy a két amerikai konkrét ajánlatot tett a MÁV szanálási költsön folyósítására, mások úgy kombináltak, hogy Speyer és Krecz urak nagy amerikai tőkét akarnak a kormány rendelkezésére bocsátani. A hiszékenyebbek husz millió dollárról rebesgettek. Ezekkel a fantasztikus hírekkel szemben a tény annyit, hogy Speyer és Krecz bankárok, akik a magyar kölcsön amerikai tranzit elhelyezték, udvariassági látogatást tettek Budapesten és felkeresték Korányi Frigyes báró pénzügyminisztert.

Az amerikai bankárok budapesti látogatásához messzebbmenő következtetéseket fűzni nem lehet. Ezt bizonyítja Korányi Frigyes báró pénzügyminiszter alábbi nyilatkozata. A pénzügyminiszter ugyanis, aki a két ünnepnapot és a közbeeső szombatot Balatonföldvárért föltöltte és hétfőn reggel érkezett vissza a fővárosba, elutazása előtt a Hétfői Napló munkatársának így nyilatkozott: — Kár tulzott reményeket fűzni az amerikai bankárok látogatásához.

Az a hír ugyanis, hogy a MÁV. szanálási kölcsönéről tárgyalunk volna, nem felel meg a valóságnak.

— Nagyon örvendetes, hogy ilyen nagyszabású amerikai pénzügyi tekinetvény Magyarországra jönnék és így megismerhetik országunkat. Örvendetes az a benyomás is, amelyet J. Speyer és W. Krecz urak szerettek, mert, amint mondtak.

Magyarország rájuk pénzügyileg és gazdaságilag teljesen megbízható ország benyomását tette, ahol a prosperitásnak lehetőségét megvannak.

Az amerikai tárgyalása — ismétlem — tisztára udvariassági aktus volt.

— Az általános pénzügyi helyzetről és az új pénzeimről uterjedt hírekről így nyilatkozott Korányi Frigyes báró:

— Arra törekszünk, hogy a papirkorona presztízsenek emelkedésévé azt tessük meg állandó értékmezővé.

Új, arany pénz bevezetéséről köri volna beszélni.

Lépésről-lépésre kell haladnunk. Örülünk, hogy megvan a kölcsön. Négy hónapja tart a szanálási akció. Azóta nagy utat tettünk meg. A Nemzeti Bank kitűnően működik, a koronát stabilizáltuk.

Annai nehézség után ez óriási eredmény.

Néhány hét múlva elkészül az első (1924—25. évi) aranyköltségvetés.

Eddig csak azért késett, mert a hivatalnokok nagy része szabadságon volt.

A népszövetség ülészakára terelődtt ezután a beszélgetés. A genfi utról a pénzügyminiszter a következőket mondotta:

— A népszövetség szeptemberi ülésére a miniszterelnök urral együtt megyek ki Genbe. Smith Jeremiás népszövetségi főbiztos ur is részvesz a genfi ülésen, amely nagyon érdekesnek ígérkezik egyrészt azért, mert

Jó üzlet a földreform az Altruista Banknak

Miért bizza az O. F. B. a végrehajtást az Altruista Bankra? — Ötven százalékkal több költség a földigénylők terhére

Adatok a magyar földreformból

A magyar földreform lesiklott a földreform vagánvárol. A magyar földreformból üzlet lett. Üzlet az altruista és más bankok részére.

A földigénylők tömegei elé az akadályok egész sorozatát tornyosították. Ezrével utasítják el őket azzal, hogy nincs föld, ha van, megfizethetetlen árát szabják, végül minden eszközt felhasználnak arra, hogy a szerencsétlen szegényemberek költségeit fokozzák. A gyakorlatban a magyar földreform így fest:

Taktaharkány községben báró Harkányi Jánosnak van 11.749 kat. hold földje. A vállalatlapnak is van mintegy 2000 hold földje.

A földigénylők részére családonként egy holdat javasolt a kiküldött bír. Pedig törvény szerint is jutott volna három hold. A földigénylők 50 %-át azonban természetesen itt is kizárták és ezek részére egy hold földet sem javasoltak.

Igy az O. F. B. 23617/1923. számú ítélete a cea. 14.000 hold nagybirtokból már nem 1203 hold 1200 □ ölet, hanem csak 814 hold 520 négyzetöget vett igénybe. Vagyis

a nagybirtokok javára mintegy 400 holdat itt is megtakarított.

ez lesz az első népszövetségi közgyűlés, amely a magyar rekonstrukció ügyével foglalkozni fog, másrészt azért, mert hir szerint résztvesznek az ülésen az antant miniszterelnökei is.

Valószínűleg egész szeptemberben kinn maradok Genben.

Az augusztusi költségvetés deficitjéről a pénzügyminiszter ezeket közölte:

— Az augusztusi deficit nem nagyobb az előirányoztnál. Juliusban is csak látszólagosan volt több a deficit. Elvégre nem lehet pontosan úgy beosztani a deficit elültetésére szolgáló összeget, hogy a havi-réslet az egész évi összegnek éppen a tizenkettel része legyen.

Figyelembe kell venni azt a tény is, hogy

a nyári hónapokban kevesebb a bevétel.

A pénzügyminiszter végül a közmunkák ügyéről szólott és kijelentette, hogy az e célra rendelkezésre álló 12 millió aranykoronát egy összegben szeretné felhasználni. Döntés ez ügyben még nem történt.

igen sok esetben a földigénylőket egyszerűen kiszorították az Altruista Banknak.

Amint már többször megírtam, a Földrendező Bíróság különös előszeretettel bizza az ország különböző előcsere befejezett földreform végrehajtását a földművelésügyi miniszterium műszaki hivatala helyett az Altruista Bankra. Ez még nem volna baj. A végtelenül elszomorító tény az, hogy míg

a földművelésügyi miniszterium gazdasági műszaki hivatala ugyanazt a munkát sokkal precízebben holdanként 14—16 kg búzát érvegi el, addig az O. F. B. az Altruista Banknak 40—50%-kal magasabb költségek becsesét rendel.

De beszéljünk a tények: Barancseszi községben 1522/1924. O. F. B. ítélettel kötelezte az O. F. B. a földigénylőket, hogy kis házhelyenként fizessenek az Altruista Banknak 25 kiló búzát, a földek holdja után pedig 50 kg buza költséget.

Kajd községben 13.665/1924. O. F. B. ítélettel a házhelyek után szintén 25 kiló, a földek holdja után azonban már 30 kilót rendelt az Országos Földbirtokrendező Bíróság fizetni.

9062/1924. O. F. B. számú ítélet Kálisömjén községben ugyanígy rendelt.

Bikács községben 35.604/1923. számú ítélettel már holdanként 25 kg búzát rendelt az Altruista Bank részére fizetni.

Eltekintve a 40-50%-kal magasabb költségárszabástól, a legnagyobb abszurdum, hogy ahány község, annyiféle költségrendelet legyen. Egy helyen 60 kiló, más helyen 25 kiló a legelőbbi dolog, az egységes költségárblázat, az hiányzik.

De mindez még nem elég. Vanak esetek és vannak ítéletek (12577/1924. O. F. B. stb.) melyekben még azt sem tessz meg, hogy a földigénylőktől szedhető költségeket megszabja. Csak annyit mond ki sok ítélet, hogy a végrehajtást az Altruista Bankra bizza. A közhely pedig „a valószínűleg felmerülő költségek nagyságának számbavételével” a kiküldött bíró állapítja meg. A „valószínűleg felmerülő költségek” nagyságát pedig az Altruista Bank tudja állapítja meg.

Igy aztán
egy helyen 60 kiló, más helyen 22 kiló a költség

Ez is szabad egyezkedés tárgya. De ha a földigénylők nem fogadják el az Altruista Bank követelését, akkor a kiküldött bíró kijelenti, hogy a földosztás még másfél évig is elhúzódhatik. Ez után hat.

Ez a magyar földreform a gyakorlatban. Olomsúlyal nehezedik a nyomorgó földigénylőre. Nem bírják ezt a reformot. Így e földreform nyomában a kizsorzott lelkekből valóban átok fog felfakadni. Az ilyen földreform valóban pusztulást és nemzeti szerencsétlenséget jelent. Pedig ideje már, hogy végre a földreform reform és ne üzlet legyen.

Dénes István dr. nemzetgyűlési képviselő.

SEMLER J.

Magyar kir. udv. szállító

Alapítattott: 1850

Az ország legnagyobb szövetáruháza

Ajánlja dús raktáron levő legfinomabb szövetkülönlegességeit

Főüzlet: Bécsi ucca 7. (Deák Ferenc ucca sarok) **Fióközlet: Koronaherceg ucca 9**

A cégnek a következő városokban vannak lerakatai: **London, Liverpool, Páris, Zürich, Wien, New-York, Philadelphia, Chicago, Toronto, Buenos-Ayres, Sidney** st

KÖZGAZDASÁG

Szilárd a magánforgalom

A vasárnap egész kedvező hangulatban folyt le. Az árak kedvező bécsi és berlini hírekre fokozatosan emelkedtek és mindenre csak pénz jelentkezett. Különösen élelme érdeklődés mutatkozott az árbráge-papírok, valamint a nehezebb papírok iránt. Előfordult árfolyamok ezer koronának: Magyar Hítel 615-18, Osztrák Hítel 207-10, Hazai Takarékszövetkezet 3825-50, Alf. Takarékszövetkezet 169-170, Kereskedelmi Bank 1355-365, Lendvai Takarékszövetkezet 88-90, Földhitelbank 305-10, Ingatlanbank 240, Cukoripar 2850, Georgia 510, Óstermelő 340-45, Nova 170-74, Izzó 740, Trust 148-50, Salgó 625, Ganz 3150-200, Fegyver 1650, Rézvény Sör 305-15, Budapesti Gőz 148-55.

Tartozkodó volt

a vasárnapi bécsi magánforgalom

A háromnapos földségi szünet megakasztotta az árfolyamok további emelkedését — a lefolyt hét mérlege — A valutapiacra a magyar korona továbbra is szilárd

Bécs, augusztus 17. (A Hétfői Napló bécsi szerkesztőségének telefonjelentése.) A pénteki ünneppel folytatott esztendőktől hétfőig szünetelt a forgalom a fölszéken. Ennek következtében a vasárnapi magánforgalom épp oly tartózkodó volt, mint a pénteki és a szombati. A háromnapos földségi szünet megakasztotta az árfolyamok további emelkedését, azonban a kurzusok mégsem morzsolódtak le, hanem a csütörtöki nívón mozogtak. A kontinensre természetesen fölhasználják a háromnapos szünetet rémhírek terjesztésére, azonban manőverek nem jártak sikerrel, mivel a londoni konferenciáról érkező kedvező jelentések optimista hangulatot teremtettek a közeljövő kilátásaira nézve. A vasárnapi magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:

Osztrák hitel 186-190.000, Magyar. hitel 540-546.000, Escomptegesellschaft 300.000 alatt és felett, Länderbank 285.000 körül, Merkurbank 120-125.000, Nemzeti bank 1.260.000 körül, Unionbank 160-162.000, Verkehrsbank 63-65.000, Zienostenska banka 820-830.000, Dunagőzhajózási 1.120.000 körül, Kassa-oderbergi 300-305.000, Nordbahn 12.600-12.800.000, Staatsbahn 480.000 körül, Klotild 65-72.000, Alpine 420.000 körül, Rimamurányi 120.000 körül, Slavonia 75-78.000, Felsőmagyarországi bánya és kohó 458-465.000, Salgótarjáni 560-565.000, Úriknai 900-950.000, Magyar általános közszolg. 290-300.000, Bánya és kohó 5.000.000 körül és Koburg 44-45.000 korona. A lefolyt hét mérlegét felállítva kitűnik, hogy az árfolyamemelkedés nem volt oly általános, mint az előző héten. Ennek azonban az az oka, hogy a héten négy földszenap helyett csak három volt és a hét-elejen a londoni konferenciáról még bizonytalan jelentések érkeztek. A fontosabb értékek áralakulásai a következők:

Anglobank 217-225.000, Bankverein 125-130.000, Badenerreditanstalt 290-295 ezer, Angol-magyar bank 46-49.000, Brit-osztrák bank 14-15.000, Pest-i magyar kereskedelmi bank 1.200-1.250.000.

A részvény neve:	A hét végén:	Múlt hét végén:	Különbség:
Anglobank	218.000	222.000	- 4.000
Bankverein	128.000	125.000	+ 3.000
Badenerreditanstalt	296.000	286.000	+ 10.000
Osztrák hitel	187.000	182.000	+ 5.000
Magyar hitel	536.000	549.000	- 13.000
Länderbank	283.000	273.000	+ 9.500
Dunagőzhajózási	1.180.000	1.140.000	+ 40.000
Nordbahn	12.610.000	12.500.000	- 100.000
Staatsbahn	479.000	475.000	+ 4.000
Alpine	413.000	400.000	+ 13.000
Bánya és kohó	514.000	511.000	+ 25.000
Koburg	44.000	38.000	+ 6.500
Rimamurányi	116.000	117.000	- 500
Salgótarjáni	563.500	538.000	+ 25.000
Magyar közszolg.	2.930.000	2.950.000	- 20.000
Skoda	1.315.000	1.328.000	- 13.000

A devizapiacra a magyar korona továbbra is szilárd volt. Effektív bankjegyekért 90%-90% osztrák koronát fizettek. A budapesti kiállítás kurzusai 92-93 osztrák korona körül mozgott.

természetesen mindkettő szász magyar koronára érve. A londoni jelentésekre a francia frank is megszilárdult és általában keresik a nyugati valutákat és a német márkát.

Milyen feltételek mellett nyújtanak dollárkölcsönt a nagybankok? A pénzügyintézetek legfőbb ügyletkére újabb egyre határozottabb formában a hitelnyújtásokban kezd kibontakozni a máris erős konkurrenciára tapasztalható az egyes bankok között abban az irányban, hogy maguknak minél több jó kezelt biztosságnak adósk gyűjtenek. Pénteken az ugynevezett valutáris kölcsönök dívatoznak, ahol az adós kötelezettségét vállal, hogy a magyar koronában felvett kölcsönt valamely neimes valutában, dollárban vagy forintban fogja visszafizetni. Sikeresül most megtudnunk, hogy az egyik ismert fővárosi nagybank a legutóbb kihelyezett valutakölcsönét a következő feltételek mellett folyósította: 9 százalékos kamat, 3-4 százalékos folyósítási jutalék, 88-90 százalékos kötvényárfolyam. A nyújtott kölcsönök egyelőre csak föld-birtokosok számára hozzáférhetők. A bankok hollandokéni 20-25 dollár kölcsönt hajlandók megszavazni a hitelt igénylőnek.

Akik elárkóztak a dollárkölcsön jegyzése előtt. A külföldi kölcsön magyar részének befizetését garantáló bankközi biztosság immár teljesen előkészült a munkájával s most már sz. szerűen pontos adatokkal rendelkezik az akció lefolyásáról. Megállapított nyert, hogy a dollár kölcsön tulnyomó részét a városi kistőkésztársítly jegyezte. Viszont egyrészt vagyonszer kategória ugyszólván tudomást sem veti az akcióról.

A főpánság a történelmi nevek viselői csak elenyésző mértékben vették ki részüket a dollárkölcsön jegyzéséből.

Annál inkább azonban a kereskedelmi cégek és iparvállalatok. Információink szerint aránylag igen jelentős hányad esik magára a garancionális bankközi biztosságra a dollárkölcsön biztosítása tekintetében.

Tökeemelés előtt áll az Olasz Bank. Az Olasz Bank földségi pozíciója a legutóbbi hetek során látványlag megszilárdult. E jelenségek oka — hír szerint — részben az a körülmény, hogy a Commerciala Italiana újabb igen jelentős lírahiteleket bocsátott az Olasz Bank rendelkezésére, ami által erősen fokozódott az intézet mobilizálása, másrészt pedig az Olasz Bank már a közel jövőben fel fogja emelni nagyobb mértékben és igen kedvező emissziós feltételek mellett az alapítókéjét.

x Gauz és Társa Danubius Gép-, Vagón- és Hajógyár Részvénytársaság folyó hó 14-én tartott közgyűlése az 1923. üzleti évre részvényenként 40.000 korona osztalékot állapított meg, amely folyó hó 16-tól kezdve kerül kifizetésre. Az igazgatóságba új tagokul Harkányi János báró, Prager Pál és Weiss Jenő báró urakat választották meg.

FILM ÉS MOZI

Holnap kezdődik az élel!

Új magyar filmszenzáció

A szeptemberben kezdődő új moziszezon előkészületei már a legnagyobb erővel folynak. A budapesti nagy moziszínházakban.

Az első magyar filmet az új szezonban Forgács Antal készítette. Az a magyar filmgyáros, aki teljesen a magyar erejéből, minden külső támogatás nélkül, alkotja meg filmjeit, amelyek izzó magyar érzéssel, igaz magyar levegővel vannak telve. Új filmje, amelyet pénteken mutatott be a szakközönségnek, Rakosi Viktor Utrechti diákok új regényéből készült és

Holnap kezdődik az élel! címen kerül a közönség elé. A Hollandiába szakadt szegény magyar diákok élete perog le előttük a filmen, megrázóan drámai jelenetekben és minden egyes jelenetből kivesül a magyar föld, a magyar haza szeretete.

A filmfeldolgozás a regény minden szépségét átvette és megerősítette. Rendezésben teljesen elősrángó a film, és fotografiai szempontból a legkiválóbbak közé tartozik. A rendezés Forgács Antal egyik legjobb munkája, a fotografálás pedig Kruppka Kálmán Gusztáv a legjobb magyar operatőrök közé küzdött föl magát.

Antilyen jó a film rendezése és fotografiai szempontból, olyan jók a színészek is. Különösen Kompatóthy Gyula és Fegyveres Ernő nyújtanak mesteri alakításokat, a női szereplők közül pedig Harmath Hildát és Korda Meryt kell megemlítenünk, de az ensemble többi tagja is művészele legjavát adja.

A Kamara mozgószínház a heti műsorán egy repriz és egy nagyszerű újdonásig szerepel. A repriz Az iramszarnas esodója s. Svenska-film, amelynek most ismét olyan nagy és meleg sikere van, mint első bemutatása alkalmával. A műsor másik attrakciója egy francia filmszenzáció, a Frou-Frou, Halsey világírú darabja, amely megrázó drámaiságával bilipenesülte a nézőt. A Kamara előadásai 6 órákor kezdődnek.

Két francia attrakció teszi ünnepléssé a Royal-Apolló a heti megnyitó előadását. A francia filmgyártás két kiemelkedő remekműve kerül e héten a Royal-Apolló megnyitói műsorára a nagyközönség elé. Az egyik film a Blanchette című dráma, amely Eugén Briouxnek, a kiváló francia drámaírónak egyik legújabb művéből készült. Leon Mathot, a Monte Cristo címszerűen alakította játszva a film főszerepét, ismét mesteri alakítást nyújtva. A műsor második filmje a Kisérlet az erdőn című angol regény megfilmesítése Jean Angouloval a főszerepben. Mindkét filmet a Goldstein Leó cég hozta Budapestre, komoly és jelentékeny művészi értékek gazdagítva a mozgószínház műsorát. A Royal-Apolló közönsége nagy érdeklődéssel fogadta a két pompás filmet, amelyeknek előadását több ízben szakította meg hangos tetszésnyilvánítással.

Magyar kir. udv. szállító

SEMLER J.

Magyar kir. udv. szállító

Alapítottatott: 1850

Az ország legnagyobb szövetáruháza

Ajánlja dús raktáron levő legfinomabb szövetkülönlegességeit

Főüzlet: Bécsi ucca 7. (Deák Ferenc ucca sarok) Flókülzet: Koronaherceg ucca 9

A cégnek a következő városokban vannak lerakatai: London, Liverpool, Páris, Zürich, Wien, New-York, Philadelphia, Chicago, Toronto, Buenos-Ayres, Sidney etc

Tere-fere az öltözőkből...

— NO VEGRE, a derek portások e héten már kinyitották majdnem valamennyi öltöző ajtaját, persze egyelőre egy-két kivétellel még csak délióttöntként és így meg is indult már az esztendő színházi élete. A szinpadokat rendezték, az öltözőket, sőt a Magyar Színházban egyet valószínűleg szalonná alakítottak át. Már tudniillik azt az öltözőt amelyben Bajor Gizit fog öltözni. Gyönyörű ezüstös-zöld tapétát húztak a falakra, Papp fotografus pedig odaajándékozott a színháznak vagy huszonöt fotografát, mind-egyiket Bajor Gizit ábrázolja különböző szerepeiben. A képeket a színház gavalériá gazdája, Batasz Pista berendeztette és most már valamennyi ott függ a falon aranyos keretben.

— SZERLEM! Istenem, szerelm ne volna, akkor aztán igazán szomorúan jelenne a színházak tőjéke. Ezáltal ugyan még a nagy színházak falai közé nem merészkedni be, csak a kis „Terezkörúti Szinpad” környekéit kísértétek, ahol a föld és nagyon szép hangú énekesnő irdni gyullad szerelmre az ifjú lovag szíve. S miután a művésznő szíve is tőzre fogott, hát persze, hogy ők ketten már ott vártak az előadás végté (azért mondom, hogy ők ketten, mert a közönség azt szeretné, ha minél tovább tartana a pompás műsor). A művésznő kék nézőket az ajtón, szent isten, név-e még, vagy itt váme-már az imádozt. S ha ott volt, mindig került időnként néhány palatinyi beszélgetésre. Miután azonban az ifjú énekesnő felmentést kéltetne nem egyszer, a szinpad förtendő kirtja a feketé táblára, hogy

a színház kapujába tilos kiállni a szereplő művészeknek. Így bizony.

— A TEREZKÖRÚTI SZINPADRÓL jut eszembe. Mi van Nagy Endre darabjával?

— Nagy Endre darabját az elmúlt évben elfogadta az Unio, de azután Nagy Endre visszakérte a darabot. Valaki megkérdezte hát tőle, hogy nem bánja-e, hogy darabja nem került színpad. Nagy Endre így felelt: — Az igazat megvallva nem bánom. Mert egy darab csak addig él, amíg elő nem adják. — S a többi darab? — Az írók bizony nagyban készülnek az új szezonra. Elkészült már Szép Ernő is új darabjával. Igaz, hogy reggeltől estig és estétől reggelre dolgozott fáradhatatlanul a Margitszigeten. A Renaissance Színház fogja színrehozni. Lakatos László is most tett pontot új darabja végre. sőt Molnár Ferenc is, akinek egyik darabja már ugyancsak a bemutatott várja a Vigaszínházban. Új darabjának az a főérdekesége, hogy

tizenkét férfiszereplője van és egy nő sem.

Ez a darab nem a Vigaszínházban, hanem a Magyar Színházban kerül színpad.

— OTT VOLT Bródy Sándor bécsi lementésén?

— En bizony elkísértem szegény Bródy Sándor bá-t utolsó útjára, de sokan nem jöttek el.

Elkinek ott kellett volna lenniük. A Színház Szövetsége például úgy elbűn, mintha a föld nyelte volna el. Pedig sok színház közönsége Sándor bá-nak nagy-nagy sikerét. Azután alkik életében ott sütkéreztek körülötte, valamennyien átval madarak a legnagyobb magyar író koporsójától. azok is, akikről Sándor bá véreztékett írt, azok is, akiket végtelenül szeretett és ő nagy-nagy bohókás szíve... De azért Sándor bácsi bizonyos nem haragszik a menyországon és mosolyogva néz le réptől jó ömborára meg egyik-másik színházra, akiknek legnagyobb sikerei az ő nevéhez fűződnek. Mert Sándor bá sokáig sem tudott haragudni.

— ARROL HALLOTT-É, HOGY KÁLMÁN IMRE HAZAJÖN?

— Igen. Halottam. Kálmán Imre néhány nap múlva valóban Budapestre ér.

SZÍNHÁZ

Fedák Sári két részletben tesz eleget amerikai szerződésének

Útvonal: Budapest — New-York — Bécs — Budapest — Páris — New-York és vissza

A Hétfői Napló számolt be annak idején először arról a szerződésről, amelyet Fedák Sári Hódossy Ernővel, a new-yorki Hódossy Bank cég-főnökével kötött. A szerződés szerint Fedák kötelezte magát, hogy legközelebb szeptember 15-én New-Yorkban partraszáll három férfiből és két nőtől álló kis társulattal, amely azután „Fedák Sári társulata” néven beutazza Észak-Amerikát. A tervek szerint Nádor Jenőnek, Halnay Tibornak és Szabolcs Ernőnek kellett volna Fedákkal együtt utaznia, a két nő pedig Konior Ibolya és Fejes Teri lett volna.

Csakhamar azután megjelentek a tudósítók arra vonatkozóan, hogy a kis társulattal elmegy Csorotos Gyula is, aki szerződését fel akarta bontani a Vigaszínházzal. A társulat azonban lassan oszlani kezdett. Először Halnay Tibor ugrott ki, akiknek Roboz igazgató hajlandó volt dollárban ugyanannyit fizetni, amennyi Amerikában várható jövedelme lett volna, azután Fejes Teri bontotta fel a szerződését, majd Szabolcs Ernő, a végül Fedák Sári már ugyanzólván egyedül maradt.

Közbejött még az „Antónia” példátlan sikere is, melynek diadalmas útját azonban meg kellett szakítani a nyári szünet miatt. Az „Antónia” a színházzászárás pillanatig zengett házak mellett ment és ezért Robos Imre, a Vigaszínház igazgatója, a szünet utáni harmadik előadásra is leszerződötte Fedák Sári. Minthogy azonban Fedáknak már szeptember 15-én Amerikában kellett lennie, a Vigaszínházzal való új szerződés megkötése után levél ment Hódossy Ernőhöz, amelyben Fedák a turné elhalasztását, vagy szerződés megsemmisítését kérte.

Hódossy Ernő, alighogy a Fedákkal való szerződést annakidején megkötötte, haszatartott New-Yorkba és megkezdte a „Fedák Sári Társulata” turnéjának előkészítését. Hatalmas reklámokban tudatta a közönséggel, hogy Fedák Sári szeptember 15-én New-Yorkba érkezik, kibérlete az előadás céljainak megfelelő helyiségeket, New-Yorkban és a vidéken, zenekart, szinpadit és

színházi személyzetet alkalmazott. Szóval erős munkával és hatalmas költségekkel látott a turné szervezéséhez.

Hódossy, amikor Fedák Sári levetelt megkaptá, körülbelül hat-ezer dollárt költött a turnéra és így nem csodálható, ha a levél elolvásása után azonnal hajóra szállt és Budapestre jött, hogy Fedákot szerződése betartására felhívja; esetleg törvényes eszközökkel kényszerítse arra. Hódossy tíz nap alatt Budapestre ért. Fedákot azonban nem találta itthon. Szóval tudta Fedák Sári pontos címét, a hírek után elutazott Németországba, Svájcba, Franciaországba, Fedákot azonban nem tudta megtalálni, amíg végre azután most, a Vigaszínház megnyitására a művésznő hazakereszt és Hódossy megkezdte vele a tárgyalásokat. Hódossy — amint értesülünk — a zárt ajtó mögött folyó tárgyalásokon, amelyek több órán át tartottak, kijelentette, hogy hajlandó a szerződéstől eltekinteni, ha Fedák a halvezér dollárt, amelyen szövegbe az eddigi előkészületek kerültek, megteríti és egyben kötelezi magát egy tavaszi turnéra. Fedák természetesen nem mehetett bele a majdnem félmilliárd magyar korona megfizetésébe, ezért inkább békés uton keresett megoldást, amit két nappi szakadatlan tárgyalás után meg is talált.

Az új megállapodásban ez áll: Fedák Sári a budapesti Vigaszínházban játszik a megnyitást követő harmadik estén, azután New-Yorkba utazik, ahol husz estén át játszik. New-Yorkból visszautazik Bécsbe, ahol ötven előadásra jártsza az Antónia című szerepét, majd újból Budapestre jön harmadik Antónia-előadásra. Budapestről Párizsba megy és ott játszik az Antónia, Párizsból vissza New-Yorkba, ahol újabb husz estén át játszik és a husz amerikai előadás után végül újból hazajön, de most már — legalább is egyelőre ez a terv — pi-henni.

Ezzel a szerződéssel tehát véget ért a „Fedák-Sádossy ügy”, amely már-már majdnem komoly fordulatot vett.

réte Budapesttel. Szóval majdnem mindenki itthon van, aki valamit számít.

— VÉGEZTÜL ELMONDOM magának, hogy a Renaissance Színházban nagy sikerrel megy Gilbert „Dorina és a véletlen” című operette, az Amerikából hazakerült Palásthy Irénnel, a címszerepben. Igaz, hogy a múlt héten már majdnem fel volt, mert a kis Palásthy a harmadik helyosn ragyogóan pompás színezetűe közben megütötte a lábat és másnap bizony sántikálva ment bejelenteni a direktciónak, hogy este nem léphet föl. Persze, lett nagy ijedség a színház környelében és úgy volt, hogy a Blaha Lujza Színház egyik volt tagját léptetik majd föl este, Igen ám, de Dorina szerepe rendkívül nehéz és ördög-táncának megtanulásaához még Palásthy Irénnek is sok-sok nap kellett, aelőtt pedig közsímet, hogy korlátlanul gyakorolhassa a táncokat. Így hát mégsem mondhatta le Palásthy Irén a szerepét, hanem az igazgatóság kérésére este már pontosan megjelent a színházban és a fájós lábbal végigtáncolta a három felvonást. De kapott is a közönségtől olyan tapsviharokat, hogy csak úgy reszelték bele a színház falai.

— MEGJÖTT MÁR MINDENKI! Nagy-erővel, sőt Ben. Blumenthal is Budapestre érkezett. A beszélgetések azt mondják, hogy Blumenthal budapesti utazásának rendkívül fontosága van. Még nem szabad beszélni arról, hogy Blumenthal miért jött Pestre, de egy-két hét múlva hipotézis a titok a akkor tudom elcsodálkozik majd a fődros népe. Mert

igen nagy színházi esemény készül.

Büler Irén is megérkezett, Halnay Tibor is, akitől egyikként azt mondják a rossz nyelvek, hogy kérték haza hazá. Karibudán megjött Makay Margit is, sőt a napok óta látható Mészáros Géza is felcse-

RÖVID HIREK

RADÓ ISTVAN átvette lapunk állandó film-rovatának szerkesztését.

KOSÁRYÉK néhány napi itt tartózkodás után újból elutaztak Budapest-ről.

VIOLA MARGIT a szegedi színház volt tagja lett az Unió új primadonnája.

GELLÉRT LAJOS háromfelvonásos drámát ír.

PARKAS IMRE új vígjátéka a Renaissance Színházban kerül színpad. Tő-kés Anna jártsza a főszerepet.

A VÁROSI SZÍNHÁZ első operajátszója a „Gioconda” lesz, Ferenczy Frigyes rendezésében.

• Páris legnagyobb operettsikere Yeain új munkája. A párizsi lány kedden este nyolc órakor kerül bemutatásra a Fővárosi Operaszínházban. Mint a Cserobériben, ebben az operettben sincs csúpa, de annál több gonfiás lád, kuplé, eszupa romek szám tartkítja az elragadó humorú librettót. Minden este nyolc órakor adják a Párizsi lányt Rótkay Márton, Kelet Juliska, Harmath Hilda, Tolnay Andor, Sarkadi Aladár, Gyöngyössy Erzel és Fejes Terus fellépésével. A díszletes és jelmezes főpróba hétfőn este fél nyolc órakor kezdődik. A jegyeket már árusítják. Rendes esti helyárak.

• „Három a kislány”. A Király-színházban jövő szombaton, 23-án kerül színpad először a „Három a kislány” című nagyhatalú operett. Az előadás főszereplői Környei Béla, Alpár Gitta, Palma Ilka, Vándor, Csathó Gitta, Székely, Lababár, Síró Anna lesznek. Jegy vásárlástól kezdve váltható a színház pénztáránál és a szinpadon jelzett összes városi jegyárúrtó helyeken.

• A Dorina és a véletlen első jubileumhoz e héten, szombaton érkezik el Gilbert szenzációs operette Heránsy Zsolt fordításában Berlin és Bécs után Budapestet is meghódította. A Renaissance Színház e heti műsorát természetesen a Dorina és a véletlen dominálja, a főszerepekben Palásthy Irén, Kabos, Komphöty és Székely Jenővel.

• Az Antónia 93—99. előadása tölti be a Vigaszínház új szezonjának első hetét. Vonzóerejének és népszerűségének teljében érkezik meg Lengyel Menyhért szenzációs vígjátéka a századik előadás jubileumának küszöbéhez. Minden este Fedák Sári a jártsza a címszerepet és Hegedűs Gyula Kovátsyt.

• Vera Mircea. Sok sok esőt már az európai sajtóban is Urucanoc orosz író híres drámájának a Vera Mircea-ról, mely a éri Oroszország utolsó éveiben három évig uralta az orosz szinpadokat és még ma is rendkívül sokszor kerül színpad. Tavaly azután Németországba és Angliába is elköltött a Vera Mircea és Berlinben Else Hains-szel, München pedig Orská-Valt igen nagy sikert aratott. Ezt a darabot mutatja be jövő héten a Renaissance Színház, melynek ezzel kezdődik meg tulajdonképpeni szezonja. Ebben a darabban lép fel először a Renaissance Színházban Gellért Lajos; a női főszerepet Simonyi Mária jártsza.

• „Charly”. Páris, London, Amerika legnagyobb sikerű vígjátéka az utóbbi években „Charly” volt, melyet a jövő pénteken, 23-én játszanak először a Belvárosi Színházban. A rendkívül mulatságos vígjáték főszereplői Titkos Ilona, Törzs, Deréki János, Dóth Klári, Gombaszögt Irén, Abonyi, Vándor, Faludi Béla és Forgács Anna járták. Jegy vásárlástól kezdve váltható a színház jegypénztáránál, valamint a szinpadon jelzett összes városi jegyirodáknban.

• Boházot-esték a Terézkerúti Szinpadon. Minden varaközösen fellélt sikert arat estünkint a Terézkerúti Szinpad nagyzerű repri műsora, amelynek keretében Liptai Imre Lakodalmos és Házidéző című drábjai és Zagon István Sakk című tragédia harsogó derültséggel kellenek. Mindháromban Salamon Béla nevezteti meg a közönséget. Nagy Endre ragyogóan szellemes konferánst, szipokázó ötletet és tréfát a legjobbak. amit a népszerű író eddig produkált. Az előadásokon még Kegyelmezi Marianna, Mester Ilona, Jármy Karola, Huszár Ilona, Ocskay Kornél, az Operaház tagja, Szemes, Kabók, Rónay, Borsay, Vig és Fenyő szerepelnek nagy sikerrel.

HIGANTY HAMISFOGAT ARANYAT PLATINÁT DISZTÁRGYAKA

ARROL HALLOTT-É, HOGY KÁLMÁN IMRE HAZAJÖN?

